

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Næringsministeren

Næringskomiteens leder

Deres ref

Vår ref

Dato

20/9886-

11. desember 2020

Dokument 8:74 LS (2020-2021) - Representantforslag

Jeg viser til brev av 9. desember 2020 fra næringskomiteens leder ang. dokument 8:74 LS (2020-2021) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Torgeir Knag Fylkesnes, Kari Elisabeth Kaski og Karin Andersen om å redde sunne bedrifter fra konkurs i påvente av kompensasjonsordning. Nærings- og fiskeridepartementet har vurdert representantforslaget.

Først vil jeg understreke at regjeringen er svært opptatt av å ivareta norsk næringsliv i krisen vi nå står oppe i. Siden mars 2020 har regjeringen satt i verk en lang rekke tiltak for å støtte opp under næringslivets evne til å håndtere den krevende situasjonen vi nå er i, og flere av disse tiltakene kommer vil til å fortsette med. Regjeringen har på kort tid etablert flere generelle låne- og kompensasjonsordninger som på en effektiv måte skal avhjelpe bedrifter som opplever en vanskelig situasjon.

Et av de viktigste virkemidlene har vært kompensasjonsordningen for næringslivet, som i perioden mellom mars og august tildelte nærmere 7 mrd. kroner i støtte til mer enn 30 000 norske bedrifter. Regjeringen har hatt tett dialog med partene i arbeidslivet om utformingen av ordningene, og den overordnede tilbakemeldingen fra både NHO, LO, Virke og SMB Norge er at kompensasjonsordningen for næringslivet for perioden mars-august virket godt. Ordningen utgjorde den viktigste støtten for bredden av bedrifter som opplevde stort omsetningsfall som følge av koronapandemien, og partene i arbeidslivet var samstemte i at de ønsket en videreføring av ordningen.

Regjeringen etablerer nå en ny ordning i Brønnøysundregistrene. Også nå er ordningen utarbeidet i tett dialog med partene i arbeidslivet slik at vi skal få en ordning som treffer godt. Ordningen vil åpne mandag 18. januar 2021 kl. 08:00. Det legges opp til automatisk

søknadsbehandling slik at søkere som har alt i orden vil kunne få penger på konto få dager etter at søknaden er sendt.

For å avhjelpe situasjonen i mellomtiden for selskaper som har umiddelbart behov for likviditet, har regjeringen forlenget ordningen med at bedrifter og selvstendig næringsdrivende kan søke om betalingsutsettelse for skatter og avgifter. Ordningen vil nå gjelde frem til utgangen av februar 2021. Dette er et virkemiddel for å lette på foretakenes likviditetssituasjon på kort sikt.

Bankene har i tillegg stor handlefrihet til å gi lån under lånegarantiordningen. Lånegarantiordningen innebærer at staten dekker 90 prosent av bankenes eventuelle tap på garanterte lån, og innebærer en betydelig risikoavlastning for bankene. Regjeringen innførte nylig utvidet løpetid på inntil seks år, og åpnet for at bankene kan gi lånekunder avdragsfrihet på opptil tre år. Vi vet at det har vært krevende for bankene å dokumentere sine vurderinger av om en bedrift antas å være lønnsom under normale markedsforhold når forholdene er så lite normale som nå, og vi har derfor forenklet dokumentasjonskravene ved å klargjøre at det er tilstrekkelig å kunne dokumentere overskudd i 2019. I september 2020 fikk bankene mer fleksibilitet i vurderingen av lånesøknader fra små bedrifter knyttet til kriteriet om økonomiske vanskeligheter.

Representantforslaget går ut på at Innovasjon Norge skal gi lån til bedrifter med likviditetsmangel i perioden frem mot utbetalinger i kompensasjonsordningen. Som jeg redegjorde for i Stortinget vil det være praktisk talt umulig å etablere en fullt operativ støtteordning før jul. Det er flere grunner til dette.

For å iverksette en støtteordning trenger man systemer for mottak og behandling av søknader, og for utbetaling av støtte. Selv om lån er innenfor Innovasjon Norges normale virksomhet, må det utformes et nytt regelverk for en ordning tilpasset dette konkrete behovet. Innovasjon Norges ordninger er i utgangspunktet rettet mot mer langsiktige kapitalbehov, ikke driftskapital, og det stilles normale krav til bedriftenes økonomi og evne til å stille sikkerhet. Dette innebærer at det er behov for å behandle hver søknad manuelt før et lån kan innvilges. Innovasjon Norge har ikke systemer for automatisert saksbehandling, og slike systemer tar tid å utvikle og er kostbare å etablere.

Basert på erfaringer fra den tidligere kompensasjonsordningen kan det forventes et sted mellom 6000 og 25 000 søknader per søknadsrunde. Til sammenlikning behandler Innovasjon Norge *totalt* om lag 4500 søknader i et normalår. Innovasjon Norge håndterer videre p.t. mange andre ekstraordinære ordninger og har ikke kapasitet til å behandle det søknadsvolumet det her kan være snakk om før utbetalingene fra kompensasjonsordningen kan skje i uke 3. Det kan legges til at det ikke er klageadgang for vedtak fattet av Innovasjon Norge.

Støtteordninger må dessuten godkjennes av ESA. Å utbetale støtte før ordningen er godkjent er et brudd på iverksettelsesforbudet. Da blir støtten ulovlig, og man risikerer at den må betales tilbake. Støtten kan heller ikke gis som et lån inntil godkjenning er klart. Lån som er ment å konverteres til støtte/tilskudd uten forutgående godkjenning fra ESA, vil også være ulovlig tildelt støtte.

På denne bakgrunn vil jeg ikke anbefale at man går videre med planer om en slik ordning i Innovasjon Norge nå. Vi har nå arbeidet tett med Brønnøysundregistrene og ESA for å sikre at ordningen og dens regelverk er operativt fra 18. januar 2021. Den tekniske løsningen er straks på plass og testes nå i liten skala, og notiseringsprosessen med ESA er snart fullført. Regelverket er snart på plass, noe som gir forutsigbarhet for næringslivet allerede før jul.

Med hilsen

Iselin Nybø

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Næringsministeren

Næringskomiteens leder

Deres ref

Vår ref

Dato

20/9886-

14. desember 2020

Dokument 8:74 LS (2020-2021) Representantforslag

Jeg viser til brev av 11. desember 2020 med oppfølgende spørsmål til Dokument 8:74 LS (2020-2021) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Torgeir Knag Fylkesnes, Kari Elisabeth Kaski og Karin Andersen om å redde sunne bedrifter fra konkurs i påvente av kompensasjonsordningen for bedrifter med stort omsetningsfall. Det bes om lovteknisk bistand til hjemmel for å opprette midlertidig tilskuddsordning for bedrifter med stort omsetningsfall som følge av koronapandemien forvaltet av Innovasjon Norge, for eksempel med utgangspunkt i lov om lov om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall. Det bes i tillegg om eventuelt andre nødvendige forslag og formuleringer jf. intensjonene i Dokument 8:74 LS (2020-2021), samt en oversikt over ESA-godkjente ordninger fra Norge eller andre land som kan være potensielle kandidatordninger å ta i bruk for umiddelbar utbetaling av tilskudd eller lån til konkurstruede bedrifter.

Innenfor den korte tiden til rådighet har det ikke vært mulig å utarbeide en hjemmel for en midlertidig tilskuddsordning forvaltet av Innovasjon Norge. Dersom eksisterende regelverk skal tilpasses Innovasjon Norge som forvalter, er det behov for å gjøre betydelige endringer. Dette følger blant annet av at forvaltningsloven ikke gjelder for Innovasjon Norge, som er et særlovsselskap underlagt Lov om Innovasjon Norge. Lov om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall (Prop. 70 LS (2019-2020)) er tilpasset Skatteetaten som forvalter, med Skatteetatens hjemler i Skatteloven. Lov om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall etter august 2020 (Prop 31 L (2020-2021)) er utformet med tanke på Brønnøysundregistrene som forvalter, og tar dermed utgangspunkt i forvaltningslovens bestemmelser om saksbehandling.

Det at forvaltningsloven ikke gjelder for Innovasjon Norge, heller ikke når selskapet treffer enkeltvedtak på vegne av staten, jf. Lov om Innovasjon Norge §6 første ledd, får blant annet

konsekvenser for klageadgang. Det eksisterer ingen alminnelig klagerett på vedtak eller beslutninger fattet av Innovasjon Norge. Nærings- og fiskeridepartementet er dermed ikke klageinstans. I lovens forarbeider står det at det "vil være i strid med styrets og administrerende direktørs stilling som leder av selskapet om departementet skal kunne overprøve vedtak fattet i selskapet, jf. § 28 om at departementets myndighet ikke kan utøves utenom foretaksmøtet" (Ot. Prp. nr. 14 (2003-2004)). Mangel på klageadgang var en av årsakene til at det *ikke* ble vurdert som aktuelt at Innovasjon Norge skulle administrere kompensasjonsordningen for reiselivsnæringen, slik representantene hevder.

Videre har ikke Innovasjon Norge hjemmel til å ilegge sanksjoner i form av overtredelsesgebyr og muligheter for tvangsinnndring av disse, dersom de finner at søker har oppgitt uriktige opplysninger. Innovasjon Norges låne- og tilskuddsordninger er per i dag utformet som rettede virkemidler der søknadene underlegges individuell behandling, og vilkårene for tilskudd settes i en kontrakt mellom Innovasjon Norge og tilskuddsmottaker. En slik kontraktmessig tilnærming er ikke en akseptabel løsning for en rettighetsbasert ordning, med flere tusen søkere innenfor et kort tidsrom. Erfaringen fra ordningen i Skatteetaten har vist at det er viktig å ha på plass gode og effektive mekanismer for å forhindre misbruk og kreve tilbake støtte som er betalt ut på feil grunnlag.

Dersom loven om kompensasjonsordningen skal tilpasses Innovasjon Norge som forvalter, må det gjøres betydelige endringer, bl. a. for å ivareta klageadgang og utvidet mulighet til å ilegge overtredelsesgebyr og kreve tilbakebetaling av tilskudd. Etersom Innovasjon Norge per i dag ikke administrerer noen rettighetsbaserte ordninger, har vi ikke en modell eller løsning klar på hvordan dette evt. kan håndteres.

I tillegg til juridiske problemstillinger er det som tidligere beskrevet også praktiske hindringer for at Innovasjon Norge kan forvalte en midlertidig tilskuddsordning av det omfanget det her er snakk om. Innovasjon Norge har verken systemer eller rutiner som er innrettet for å håndtere prosessene i en rettighetsbasert finansieringsordning. Selskapets egen vurdering er at det vil ta flere måneder å gjennomføre den nødvendige utviklingen og systemtilpasningen for en rettighetsbasert ordning. Jeg viser i denne sammenheng til mitt brev av 11. desember 2020, hvor jeg redegjorde for at det av flere årsaker er praktisk talt umulig å etablere en fullt operativ støtteordning før jul. Utbetalinger fra kompensasjonsordningen for næringslivet som forvaltes av Brønnøysundregistrene, vil starte i uke 3.

Nærings- og fiskeridepartementet er ikke kjent med andre ESA-godkjente ordninger eller gruppeunntak som allerede i dag kan hjemle en ordning slik det her foreslås. Med mindre ordningen innrettes etter gruppeunntak må ordninger som innebærer statsstøtte godkjennes enkeltvis av ESA. En ordning godkjent for en målgruppe i et land kan dermed ikke overføres til en annen målgruppe eller et annet land uten ny godkjenning.

Med hilsen

Iselin Nybø

Iselin Nybø